

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Facultatea de Litere

Conf. dr. Ruxandra Mihaela Braga

Teză de abilitare

Rezumat

Parcursul de carieră pe care îl prezint în acest dosar pornește de la teza de doctorat pe care am susținut-o în 1997, o lucrare de pionierat științific și academic în România: analiza memorialisticii și literaturii închisorilor și lagărelor comuniste în spațiul sovietic și românesc. Doctoratul a necesitat cinci ani de documentare și redactare (1992-1997), cu stagii dificile de cercetare, întrucât nu exista o bibliotecă specializată în domeniu. Teza a fost publicată în două ediții, în 1998 (*Călătorie spre centrul infernului. Gulagul în conștiința românească*, Editura Fundației Culturale Române) și 2005 (*Gulagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste*, ediția a doua revăzută și adăugită, Polirom). Cercetarea mea s-a constituit într-un demers interdisciplinar, depășind granițele dintre literatură, ideologie, istorie, antropologie, psihologie și urmărind recuperarea unui om total, în care eticul și esteticul se completează.

Pornind de la teza de doctorat, cariera mea a continuat pe două mari direcții, studiul literaturii universale și comparate, cu cele trei genuri majore, proza, poezia și teatrul, și studiul literaturilor de frontieră (memorii, jurnale, presă, publicitate), concepute ca domenii complementare de expresie a imaginarului colectiv.

În ce privește literatura universală, cercetările mele asupra romanului s-au concentrat asupra investigației de tip *close reading*, dezvoltată în volumul *Gourmet. Céline, Bulgakov, Cortázar, Rushdie* (Limes, 2009), și asupra tipologiei romanului la sfârșit de secol XX și la

început de secol XXI, prin prisma categoriei moderne și postmoderne a straniului, concretizată în *Biblioteca stranie. Eseuri* (Curtea Veche, 2010). Între proiectele mele de cercetare, un loc esențial îl are cursul de poezie modernă (de la Charles Baudelaire la Anne Sexton), în care analizez o sută douăzeci de ani de poezie universală. Tema esențială a acestor cercetări este pulverizarea personalității poetice clasice și afirmarea poetului modern, fie ca dimensiune non-umană, fie ca subiect multiplu. Începând cu anul 2001, odată cu înființarea catedrei de Literatură universală și comparată la Facultatea de litere din Cluj, am predat constant cursul de Teatru universal (segmentat în trei perioade: Tragedia antică, Teatru renescentist și baroc, Teatrul secolului XX), în care urmăresc recurența unor teme și personaje mitice precum Oedip, Electra, Antigona, Medeea etc.

Pe direcția interdisciplinară deschisă de teza mea de doctorat am continuat să lucrez și în domeniul studiilor de mentalitate exprimate prin genuri de frontieră sau paraliterare. În domeniul imaginarului colectiv, de natură ideologică și socială, am publicat *Panopticum. Tortura politică în secolul XX* (Institutul European, 2001) și *Decembrie 89. Deconstrucția unei revoluții* (Polirom, 2004, 2009). Un alt volum, *Imaginarul violent al românilor* (Humanitas, 2003), abordează în detaliu activitatea ziaristică (jurnalistică) a unor celebri scriitori care au fost și pamfletari (Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, Tudor Arghezi), în funcție de anumite epoci și regimuri politice.

Pe lângă cercetările individuale, am coordonat mai multe volume axate pe studiile de mentalitate, cu impactul lor vizibil în lumea contemporană: *Comunism și represiune în România. Istoria tematică a unui fratricid național* (Polirom, 2006), publicat și în franceză la cererea lui Stephane Courtois: *Roumanie. Un totalitarisme ordinaire* (L'Age d'Homme, 2007); precum și cinci cărți de antropologie urbană narativă: *Fărâme, cioburi, așchii dintr-o Curte a Miracolelor* (Limes, 2004), *A doua Curte a Miracolelor* (Tritonic, 2004), *Made in Romania. Subculturi urbane la sfârșit de secol XX și început de secol XXI* (Limes, 2005),

România înghesuită. Ipostaze ale ghetoizării în comunism și postcomunism (Limes, 2006),
T(z)ara noastră. Stereotipii și prejudecăți (Institutul Cultural Român, 2006).

În spațiul academic, am propus și coordonat ca director de proiect grantul New Europe College, București (NEC-Link 2005-2006) cu tema "Imaginar cinematografic și cultură cyber" și grantul CNCSIS "Gulag și Holocaust în cultura română" (2007-2008), în cadrul căruia am organizat simpozionul *Gulag și Holocaust în conștiința românească*, 25-27 mai 2007, Cluj. Institutul Cultural Român (prin filiala de la New York) mi-a susținut, de asemenea, câteva proiecte literare și academice: Festivalul americano-român *The 1001 Nights Story Telling Festival in New Orleans* (2010); suita de conferințe "Literatura Comparată în mileniului trei" (Phoenix, Arizona State University, 2012).

Planurile de evoluție și dezvoltare a carierei mele profesionale urmăresc două direcții: 1. pe linia literaturii universale moderne sau contemporane (sinteze despre proză și poezie), 2. pe linia studiilor inter- și multidisciplinare. Între proiectele mele de viitor, se numără o cercetare pe tema erotismului în romanul străin în secolele XX și XXI (Henry Miller, Charles Bukowsky, Anaïs Nin, Pascal Bruckner, Michel Houellebecq, Philip Roth); un volum de sinteză pe poezia modernă, în secolele XIX și XX, care abordează teme și subteme precum ininteligibilitatea autodefinitorie, tehnica alterării realității, violența purificatoare și întemeietoare, profanarea tradiției, tensiunea stimulatorie; precum și un volum cu titlul *Fugitivii. Eseu de mentalitate despre evadările din închisori și lagăre în secolul XX*, încheind trilogia mea despre Infernul concentraționar.

Habilitation Thesis

Abstract

The development of my professional career, described in this file, begins with the doctoral thesis I defended in 1997, a scientific and academic pioneering work in Romania: the analysis of the communist prisons' and camps' memoir collections and literature in the Soviet and Romanian literatures. The doctoral study required five years of documentation and writing (1992-1997), including difficult research stages, since no library specialized in the field was available. The thesis was published in two editions, in 1998 (*Călătorie spre centrul infernului. Gulagul în conștiința românească (Journey to the Center of Hell. The Gulag Reflected in the Romanian Consciousness)*, Editura Fundației Culturale Române) and in 2005 (*Gulagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste (The Gulag in the Romanian Consciousness. Memoir Collections and Literature about Communist Prisons and Camps)*, second edition revised and completed, Polirom). My approach was interdisciplinary, exceeding the boundaries that separate literature, ideology, history, anthropology and psychology, and focusing on the retrieval of a total man, within whom the ethic and the aesthetic complete each other.

Starting from the doctoral thesis, my career then followed two main directions: first, the study of universal and comparative literature, with its three major genres, prose, poetry and theatre, and second, the study of different species of border literature (memoirs, diaries, written press, advertising), treated as complementary additional fields in approaching the collective imagination and group representations.

Within my preoccupations related to universal literature, I developed a special approach to the novel using the *close reading* methodology, in the volume *Gourmet. Céline, Bulgakov, Cortázar, Rushdie* (Limes, 2009). I also focused on the typologies of contemporary

novels (end of the twentieth century-beginning of the twenty-first), from the angle of the modern and postmodern category of the uncanny, in the volume *Biblioteca stranie. Eseuri (The Uncanny Library. Essays)* (Curtea Veche, 2010). Within my interest with comparative literature, an essential position is also held by modern poetry (from Charles Baudelaire to Anne Sexton). In several papers and works, and in my university course on poetry, I analyze one hundred and twenty years of universal poetry. The main focus is on the phenomenon of atomization of modern poets' personalities, comprised either as the development of a non-human psychology or as the internal splitting characteristic to multiple subjects. Finally, since 2001, with the establishment of the Universal and Comparative Literature Department at the Faculty of Letters in Cluj, I have been teaching the course of Universal Theatre (divided in three periods: Ancient tragedy, Renaissance and Baroque drama, twentieth century theatre), where I focus on the recurrence of mythical themes and characters, such as Oedipus, Electra, Antigone, Medea etc.

Along the interdisciplinary line open by my doctoral thesis I continued to work also in the field of mentality studies, with a special focus on "border" literary genres. Tackling the modern (and mainly Romanian) collective, ideological and social imaginaries, I published *Panopticum. Tortura politică în secolul XX (Panopticon. Political Torture in the Twentieth Century)* (Institutul European, 2001) and *Decembrie 89. Deconstrucția unei revoluții (December '89. The Deconstruction of a Revolution)* (Polirom, 2004, 2009). Another volume, *Imaginarul violent al românilor (Romanians' Violent Imagination)* (Humanitas, 2003), approaches in detail the press (journalistic) activity of famous writers who were also pamphleteers (Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, Tudor Arghezi), critics of their times and political regimes.

Apart from my individual research, I have also coordinated several volumes focused on mentality studies, with visible impact in the contemporary world: *Comunism și represiune*

în România. *Istoria tematică a unui fratricid național (Communism and Repression in Romania. Record of a National Fratricide)* (Polirom, 2006), also published in French, at Stephane Courtois's request: *Roumanie. Un totalitarisme ordinaire* (L'Age d'Homme, 2007); as well as five books of narrative urban anthropology: *Fărâme, cioburi, așchii dintr-o Curte a Miracolelor (Bits, Shards, Splinters from a Cour des Miracles)* (Limes, 2004), *A doua Curte a Miracolelor (The Second Cour des Miracles)* (Tritonic, 2004), *Made in Romania. Subculturi urbane la sfârșit de secol XX și început de secol XXI (Made in Romania. Urban Subcultures at the End of the Twentieth and Beginning of the Twenty-first Century)* (Limes, 2005), *România înghesuită. Ipostaze ale ghettoizării în comunism și postcomunism (Crowded Romania. Ghettoization during Communism and Postcommunism)* (Limes, 2006), *T(z)ara noastră. Stereotipii și prejudecăți (Our (B)Lot. Stereotypes and Preconceptions)* (Romanian Cultural Institute, 2006).

I also managed to raise research funds for several projects: a New Europe College grant, Bucharest (NEC-Link 2005-2006) on the topic "Imaginar cinematografic și cultură cyber" (Cinema Imaginary and Cyber Culture) and a CNCSIS grant "Gulag și Holocaust în cultura română" (Gulag and Holocaust in the Romanian Culture) (2007-2008), within which I organized the international symposium *Gulag și Holocaust în conștiința românească (Gulag and Holocaust in the Romanian Mentality)*, May 25-27, 2007, Cluj. The Romanian Cultural Institute (through its New York branch) also promoted several of my literary and academic projects: the American-Romanian Festival *The 1001 Nights Story Telling Festival in New Orleans* (2010); the conference series "Literatura Comparată în mileniulul trei" (Comparative Literature in the Third Millennium) (Phoenix, Arizona State University, 2012).

The plans for the progress and development of my career follow two directions: 1. the line of modern or contemporary universal literature (syntheses on prose and poetry), 2. The line of inter- and multi-disciplinary studies. My future projects include research on eroticism

in the foreign novel in the twentieth and the twenty-first centuries (Henry Miller, Charles Bukowsky, Anaïs Nin, Pascal Bruckner, Michel Houellebecq, Philip Roth); a volume of synthesis on modern poetry, in the nineteenth and the twentieth centuries, approaching topics such as self-defining illegibility, techniques of altering reality, purifying and founding violence, the desecration of tradition, stimulating anxiety; as well as a volume titled *Fugitivii. Eseu de mentalitate despre evadările din închisori și lagăre în secolul XX* (*The Fugitives. Essay on the Mentality of Prison and Camp Escapes in the Twentieth Century*), which will complete my trilogy on the inferno of the prison system.